

Вочевидь, чим вищим є значення визначального параметра, що відіграє роль коефіцієнта «штрафу», тим вищою буде плата за нестабільність динаміки введення потужностей містообслуговуючої сфери і, отже, тим плавніше повинна змінюватися шукана змінна. Більша плавність введення потужностей буде, звичайно, досягнута ціною помітніших відхилень відповідних їм обсягів надання муніципальних послуг від бажаних. Тому значення визначального параметра не слід обирати дуже високим.

Введення іншого додаткового параметра дозволило пом'якшити так званий кінцевий ефект, що виявляється в зниженні рівня шуканої змінної до кінця періоду оптимізації. В той же час «кінцевий ефект» може бути компенсований і шляхом збільшення періоду оптимізації відносно прийнятого і екстраполяції на відповідний термін бажаних рівнів надання муніципальних послуг.

Таким чином, за результатами проведених досліджень запропоновано новий підхід до забезпечення перманентного розвитку органами місцевого самоврядування підприємств містообслуговуючої сфери на основі математичних моделей, які описують взаємозв'язок динаміки освоєння потужностей цих підприємств, їх продуктивності, терміну служби та обсягів фінансування. У процесі розрахунків, які мають проводитись під час підготовки проекту місцевої програми розвитку, досягається згладжування коливань щодо введення потужностей підприємств містообслуговуючої сфери усіх форм власності, а шукана змінна визначається в результаті розв'язання оптимізаційної задачі при певних обмеженнях.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі можуть стосуватись дослідження умов реалізації запропонованого підходу за повноваженнями органу місцевого самоврядування, які передбачають розвиток містообслуговуючої сфери.

Література.

1. Актуальні проблеми становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні : [моногр. / за ред. В. Кравченка, М. Баймуратова, О. Батанова]. – К. : Атіка, 2007. – 864 с.
2. Боголюбов В.С. Методологические основы управления современным крупным городом / В.С. Боголюбов. – СПб. : Магистр, 1999. – 126 с.
3. Брайсон А. Прикладная теория оптимального управления / А.Брайсон, Ю-ши Хо. – М.: Мир, 1989. – 423 с.
4. Глухов В.В. Математические модели и методы для менеджмента: учебник для вузов / В.В. Глухов, М.Д. Медников, С.В. Коровко. – СПб. : Лань, 2000. – 296 с.
5. Лапин В.А. Математика для экономистов / В.А. Лапин. – М.: Логос, 2007. – 487 с.
6. Постовой Н.В. Муниципальное право России : [учебн.] / Н.В. Постовой. – [2-е изд. испр. и доп.]. – М. : Юриспруденция, 2009. – 172 с.
7. Територіальне управління: проблеми, рішення, перспективи: моногр. / В.В. Корженко, Г.С. Одинцова, Н.М. Мельтюхова та ін. ; за заг. ред. З.В. Корженка]. – Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2004. – 216 с.
8. Тихонов А.П. Методы решение некорректных заданий / А.П. Тихонов, В.Я. Арсенин. – М.: Наука, 1974. – 578 с.
9. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление / Р.А. Фатхутдинов. – М.: ИНФРА-М. – 2007. – 312 с.

10. Birdsall N. Social Development is Economic Development / N. Birdsall. – Washington, DC : World Bank, 2003. – 223 p.

11. Blakely E.J. Planning Local Economic Development: Theory and Practice / E.J. Blakely. – London : Sage, 2008. – 392 p.

УДК 353:35.072.8

Олена Ліпач

БЮДЖЕТИ ОРГАНІВ ВЛАДИ СПІЛЬНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ САМОСТІЙНОСТІ РЕГІОНУ

У статті розглядаються особливості формування обласних та районних бюджетів. Проаналізовано структуру дохідної частини обласних та районних бюджетів в умовах нової редакції бюджетного кодексу. Відзначено недостатнє фінансове забезпечення виконання функцій місцевими органами влади та відсутність ефективних стимулів до нарощування власної дохідної бази. Запропоновано заходи для вирішення визначених проблем.

Ключові слова: фінансова самостійність, регіон, органи влади спільної компетенції, обласний бюджет, районний бюджет, доходи бюджету, видатки бюджету, стимулювання.

Важливість місцевого самоврядування як основного принципу урядування в сучасному демократичному світі безсумнівна. Ставши на демократичний шлях розвитку після проголошення незалежності, українська держава почала робити кроки у напрямі запровадження повноцінного місцевого самоврядування. Так, на виконання вимог Європейської хартії місцевого самоврядування, у статті 7, прийнятої в 1996 році Конституцією України, визнається і гарантується місцеве самоврядування [1]. А у листопаді 1996 року Україна підписала і саму Хартію – основоположний документ, яким визначаються засади та створюються умови для формування, функціонування та розвитку дійсно незалежної та ефективної системи місцевого самоврядування.

У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцеве самоврядування визначене як гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Саме питання реальної здатності, в першу чергу фінансової, здійснювати управління територією є предметом наукових пошуків та законодавчих новацій увесь цей час. Основна увага при цьому повинна бути зосереджена на питаннях посилення ролі місцевого бюджету як основної фінансової бази місцевого самоврядування у забезпеченні виконання самоврядних функцій.

Проблеми функціонування і розвитку місцевого самоврядування, його правової, матеріальної та фі-

Постановка проблеми

Аналіз останніх досліджень і публікацій

нансової основ лежать в площині наукових інтересів багатьох вчених, зокрема: В. Кампо, І. Козюри, В. Куйбіди, В. Кравченка, Ю. Куца, О. Лебединської, Н. Нижник, М. Пітцика, М. Пухтинського, В. Рубцова.

Більш детально вивченню місцевих бюджетів як фінансової бази місцевого самоврядування присвячено наукові праці: Т. Бондарук, О. Василика, І. Волохової, О. Кириленко, О. Крайник, І. Луніної, В. Мамонової, К. Павлюк, Ю. Пасічника, у яких обґрунтовується необхідність збільшення дохідних джерел місцевих бюджетів для забезпечення повноцінної реалізації завдань місцевого самоврядування.

У своїх дослідженнях вчені відзначають проблеми і протиріччя сучасної системи місцевого самоврядування в Україні, серед яких: відсутність реальної фінансової самостійності окремих територій, недосконалість механізму формування місцевих бюджетів, зокрема низький рівень власних надходжень, інституціональні протиріччя здійснення самоврядування на обласному та районному рівнях. Всі ці питання потребують подальшої наукової розробки та осмислення.

Виокремлення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Хоча в окремих наукових працях визнається характерною особливістю сучасної системи місцевого самоврядування факт ослаблення органів самоврядування на рівні районів та областей, зокрема в зв'язку з відсутністю власних виконавчих органів [6], власної фінансової бази [5], однак питання фінансового забезпечення органів влади спільної компетенції (обласних та районних рад) та ролі їхніх бюджетів при цьому залишаються вкрай мало вивченими.

Метою цієї статті є дослідження особливостей формування бюджетів органів влади спільної компетенції як інструменту забезпечення фінансової самостійності регіону.

Основний матеріал дослідження. Фінансова складова економічної самостійності місцевих органів влади є однією із найважливіших. Фінансові можливості визначають зрештою реальну здатність місцевої влади виконувати свої функції. Головною ознакою фінансової незалежності органів місцевого самоврядування є володіння та самостійне розпорядження фінансовими ресурсами, розмір яких відповідає функціям і завданням, що покладаються на ці органи. Такі фінансові ресурси необхідні місцевим властям для реалізації намічених цілей програм економічного та соціального розвитку території відповідно до обраних пріоритетів. Тобто фінансова незалежність території розуміється нами як можливість

самостійно забезпечити фінансовими ресурсами вирішення місцевих проблем. Основним фактором при цьому є наявність у місцевої ради прав щодо прийняття рішень у сфері власних фінансів. А основним інструментом реалізації місцевої соціально-економічної політики виступає місцевий бюджет.

Самостійність місцевих бюджетів, згідно з Бюджетним кодексом гарантується власними та закріпленими за ними на стабільній основі законом загальнодержавними доходами, а також правом самостійно визначати напрями використання коштів місцевих бюджетів відповідно до закону.

Щодо бюджетів органів влади спільної компетенції, то частиною другою статті 143 Конституції України визначено, що обласні та районні ради затверджують обласні та районні бюджети, які формуються з коштів державного бюджету для їх відповідного розподілу між територіальними громадами або для виконання спільних проектів та з коштів, залучених на договірних засадах з місцевих бюджетів для реалізації спільних соціально-економічних і культурних програм, та контролюють їх виконання [1].

Тобто з цього випливає, що дохідна частина бюджетів органів влади спільної компетенції формується лише з міжбюджетних трансфертів – з державного бюджету чи з інших місцевих бюджетів. Разом з тим, Бюджетним кодексом України визначається склад доходів обласних та районних бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів (ст. 66) та доходи місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів (ст. 69) [2].

Склад доходів обласних та районних бюджетів наведено у Таблиці 1.

Що стосується міжбюджетних трансфертів, передусім дотацій та субвенцій з державного бюджету, то їх частка у доходах бюджетів органів влади спільної компетенції досить значна (Рис.1) і пов'язана із необхідністю здійснювати видатки, які визначено функціями держави, але передано для виконання на місцевий рівень з метою забезпечення найбільшої ефективності надання послуг на основі принципу субсидіарності.

Так, на районний рівень передано видатки на функціонування бюджетних установ та реалізацію заходів, які забезпечують надання основних гарантованих послуг для всіх громадян України. Наприклад, в галузі охорони здоров'я – це видатки на первинну медико-санітарну, амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу (лікарні широкого профілю, пологові будинки,

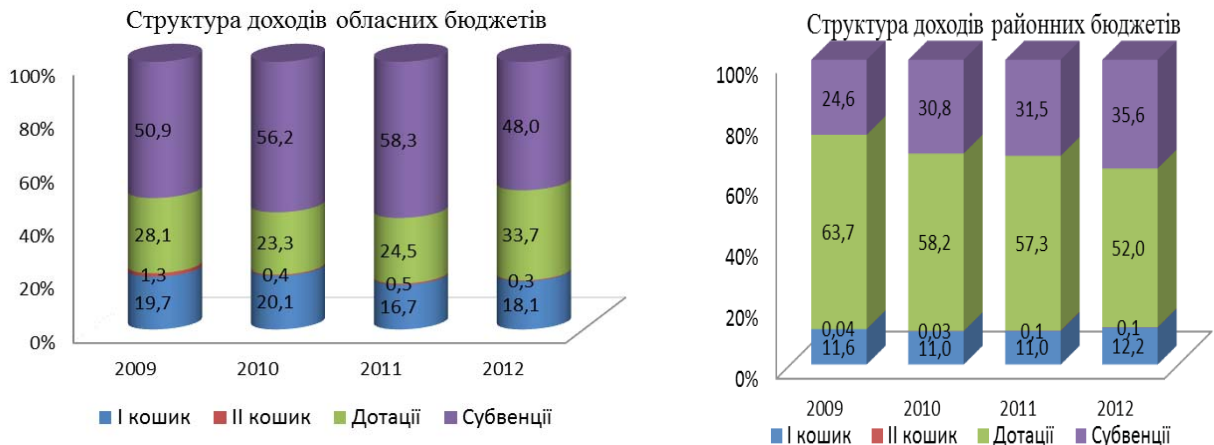

Рис.1. Структура доходів обласних та районних бюджетів*

* (Розраховано автором за даними Головного фінансового управління Вінницької облдержадміністрації)

Склад доходів обласних та районних бюджетів

Обласний бюджет	Районний бюджет
Доходи, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів	
- 25 відсотків податку на доходи фізичних осіб, що сплачується згідно з Податковим кодексом України на відповідній території	- 50 відсотків податку на доходи фізичних осіб, що сплачується згідно з Податковим кодексом України на відповідній території
- плата за ліцензії на певні види господарської діяльності та сертифікати, що видаються обласними державними адміністраціями	- плата за ліцензії на певні види господарської діяльності та сертифікати, що видаються районними державними адміністраціями
- плата за державну реєстрацію (крім реєстраційного збору за проведення державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців)	- реєстраційний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, що справляється відповідними районними державними адміністраціями
- 50 відсотків збору за спеціальне використання лісових ресурсів	
- 50 відсотків збору за спеціальне використання води (крім збору за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення)	
- плата за використання інших природних ресурсів	
- 50 відсотків плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення	
- 6 видів плати за ліцензії (в основному на виробництво, право експорту, імпорту та торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами)	
- плата за надані в оренду ставки, що знаходяться в басейнах річок загально-державного значення	
Доходи, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів	
- 25 відсотків фіксованого податку	- 50 відсотків фіксованого податку
- податок на прибуток підприємств та фінансових установ обласної комунальної власності	- податок на прибуток підприємств та фінансових установ районної комунальної власності
- частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету у порядку, визначеному відповідними місцевими радами	
- плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів	
- штрафні санкції за порушення законодавства про патентування	
- адміністративні штрафи, що накладаються місцевими органами виконавчої влади або утвореними ними в установленому порядку адміністративними комісіями	
- штрафні санкції внаслідок невиконання укладених розпорядником бюджетних коштів договорів з суб'єктами господарювання на придбання товарів, робіт і послуг за рахунок коштів місцевих бюджетів	
- надходження від орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	
- плата за надані в оренду водні об'єкти місцевого значення	
- та ін.	

станції швидкої та невідкладної медичної допомоги, загальні стоматологічні поліклініки, дільничні лікарні та ін.), програми медико-санітарної освіти (міські та районні центри здоров'я і заходи з санітарної освіти).

З обласних бюджетів здійснюються видатки на функціонування бюджетних установ та реалізацію заходів, які забезпечують гарантовані послуги для окремих категорій громадян, або реалізацію програм, потреба в яких існує в усіх регіонах України. Наприклад, видатки на консультативну (лікарні обласного значення) і спеціалізовану (спеціалізовані лікарні, будинки дитини, станції переливання крові) амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу, санаторно-курортну допомогу (санаторії для хворих на туберкульоз), інші державні програми медичної та санітарної допомоги.

Це так звані видатки першого кошика, або ті, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів. Їх перелік визначено статтями 89 (для районних бюджетів) та 90 (для обласних бюджетів) бюджетного кодексу. Частиною другою статті 83 бюджетного кодексу встановлено, що ці видатки здійснюються за рахунок коштів

місцевих бюджетів (тобто доходів першого кошика), у тому числі трансфертів з Державного бюджету України.

Таким чином, як видно з рисунку, частка міжбюджетних трансфертів у доходах бюджетів органів влади спільної компетенції досить висока: 79–83 відсотки для обласних бюджетів, 87–89 відсотків для районних бюджетів. Відповідно питома вага власних і закріплених доходів для обласних бюджетів становить 17–21 відсоток, для районних бюджетів 11–12,3 відсотки. Причому, у 2011–2012 роках, тобто після введення в дію нової редакції бюджетного кодексу, основною метою якого було зміцнити доходну базу місцевих бюджетів та надати стимули місцевим органам щодо мобілізації джерел надходжень, частка власних і закріплених доходів у районних бюджетах істотно не змінилась, а в обласному бюджеті навіть скоротилась. Це, на нашу думку, пов'язано із відміною надходжень до обласного бюджету плати за землю, яка тепер у повному обсязі зараховується до бюджетів місцевого самоврядування.

Такий стан справ свідчить про те, що незважаючи на тривалі системні наукові дослідження та обґрунтування

необхідності децентралізації бюджетної системи, посилення фінансової самостійності місцевих бюджетів, забезпечення їх власними доходами, які були б достатніми для фінансування функцій відповідного органу влади, навіть прийняття нової редакції бюджетного кодексу, докорінних змін не відбулося. Залишається актуальною ситуація, коли виконання і перевиконання планових обсягів власних і закріплених доходів ще не гарантує виконання бюджету за видатками, оскільки воно залежить від того, як надійде дотація з державного бюджету.

Щодо власних доходів (II кошик), за рахунок яких фінансуються видатки на вирішення власне місцевих (а не делегованих державою) функцій: місцеву пожежну охорону, транспорт, дорожнє господарство, місцеві програми розвитку житлово-комунального господарства, кінематографії та місцевих ЗМІ, програми місцевого значення стосовно дітей, молоді, жінок, сім'ї тощо, то, як видно з діаграми, їх частка не перевищує 2 відсотків. Таким чином, витрачаючи на виконання функцій, делегованих державою, більшість коштів власних бюджетів, органи влади спільної компетенції практично не мають коштів на виконання функцій, притаманних самоврядуванню, що призводить до занепаду все місцевого господарства.

За таких умов можна визнати, що фінансове забезпечення виконання функцій обласних та районних рад є незадовільним. Високий рівень дотаційності та переважання у структурі доходів саме закріплених (тих, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів) підтримує споживацькі настрої у витрачання коштів і не стимулює активних заходів із мобілізації доходів з потенційно можливих джерел. У місцевих властей, з цієї точки зору, немає зацікавленості у підтримці підприємницької активності, оскільки зі зростанням прибутків, заробітної плати працівників і, відповідно, надходжень податку на доходи фізичних осіб, обсяг дотації для бюджету буде зменшено. Або взагалі, у разі перевищення отриманих доходів над розрахунковим обсягом видатків, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, сума такого перевищення підлягатиме вилученню до державного бюджету.

Це свідчить про необхідність перегляду порядку фінансового вирівнювання, в першу чергу на принципах підвищення стимулів для місцевих органів здійснювати заходи, які б сприяли покращенню роботи підприємств, які знаходяться на їх території, а також залученню в них інвестицій. Тобто потрібно забезпечити перехід від фінансової підтримки конкретних регіонів до вирішення системних проблем їх самозабезпечення.

У цьому зв'язку актуальним залишається розширення переліку власних доходів бюджетів органів влади спільної компетенції, чого не відбулось із прийняттям нової редакції бюджетного кодексу. Так, склад власних доходів бюджетів місцевого самоврядування був істотно підсилений включенням до місцевих податків податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та єдиного податку. Оскільки відповідно до статті 9 Європейської хартії місцевого самоврядування «принаймні частина фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування формується за рахунок місцевих податків та зборів, розмір яких вони мають повноваження встановлювати в межах закону» [3], то раціональним видається розглянути можливості законодавчого закріплення розширеного переліку місцевих податків і зборів. Це забезпечило б можливості вибору конкретних їх видів кожної окремої території. Наприклад, поряд із наданням права обласним радам встановлювати місцеву символі-

ку доцільним є надання права на справляння місцевого збору за право використання місцевої символіки [7].

Слід також зазначити, що бюджетним кодексом передбачено певний механізм стимулювання місцевих органів влади до нарощування доходів бюджету. Він стосується так званого третього кошика доходів, тобто доходів, які справляються на певній території до державного бюджету. Так, частиною 5 статті 108 бюджетного кодексу передбачено перерахування до загального фонду місцевих бюджетів 50 відсотків надходжень податку на прибуток підприємств та акцизного податку понад річні розрахункові обсяги, визначені у законі про Державний бюджет України за загальним фондом, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України [2].

У 2012 році такі перерахування вперше заплановано у вигляді додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам (Автономної Республіки Крим, обласним, бюджетам міст Києва і Севастополя), які забезпечили перевиконання по вказаним податкам за 2011 рік. Порядок обчислення обсягів додаткової дотації та її перерахування встановлено постановою Кабінету Міністрів України від 10 серпня 2011 року № 860. Зокрема пунктом 8 порядку, затвердженого постановою, визначено, що обсяги додаткової дотації, яка передбачена обласному бюджету, розподіляються обласною державною адміністрацією у таких пропорціях: обласному бюджету – не більш як 75 відсотків, районним бюджетам та бюджетам місцевого самоврядування області – не менш як 25 відсотків [4]. Однак постановою не містять норми щодо пропорційного розподілу обсягів додаткової дотації саме тим районним бюджетам, які забезпечили надходження вказаних податків до державного бюджету понад річні розрахункові обсяги. На нашу думку, це нівелює сам принцип стимулювання місцевих органів влади, оскільки створює спокусу обласним державним адміністраціям розподілити передбачені суми «в ручному режимі». Тобто не важливо, яким районним бюджетам, аби не менш як 25 відсотків. Тому необхідно переглянути порядок перерахування до загального фонду місцевих бюджетів 50 відсотків надходжень податку на прибуток підприємств та акцизного податку понад річні розрахункові обсяги з тим, щоб дійсно забезпечити стимулювання тих місцевих органів влади, які докладають зусиль до мобілізації доходів на своїй території.

Важливим моментом є пошук додаткових можливостей фінансування місцевих проектів. Серед основних заходів зі зростання фінансових можливостей регіональних органів місцевого самоврядування можна виділити такі:

- підвищення ефективності фінансового управління на комунальних підприємствах;
- законодавче надання права обласним радам здійснювати запозичення на реалізацію програм розвитку регіону;
- створення банків регіонального розвитку, що розширить можливості кредитування місцевих проектів [7].

Загалом же, в Україні потрібно створити таку систему формування бюджету, на основі якої кожен рівень бюджетної системи матиме обсяг власних та закріплених доходів, достатній для забезпечення завдань та функцій, які покладаються на той чи інший рівень влади.

Основою фінансового забезпечення діяльності органів влади спільної компетенції є бюджет, за рахунок коштів якого фінансуються заходи соціального та економічного розвитку відповідної території. Проведене дослідження формування обласних та районних

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

В статті розглядаються правові та організаційні проблеми формування інноваційної інфраструктури, її сучасний стан в державі в цілому та на місцевому рівні. Особлива увага приділяється понятійно-категоріальному апарату дослідження, що дає можливість на наукових засадах проаналізувати тенденції розвитку інноваційної діяльності у тому числі на місцевому рівні. У статті сформульовані важливі напрями вдосконалення інноваційної діяльності на місцевому рівні.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, інноваційний продукт, інноваційна інфраструктура, суб'єкти інноваційної діяльності, місцеві інноваційні програми.

⚡ Динаміка розвитку нинішнього суспільства визначається ефективністю інноваційних процесів, що відбуваються в різних сферах життя. Розширення і розвиток інноваційної діяльності стає одним із найважливіших системних чинників підвищення рівня конкурентоздатності та національної безпеки країни.

Сьогодні основне завдання України – навчитися ефективно використовувати наявний інтелектуальний та науково-технологічний потенціал для найшвидшого розвитку суспільства. Вкладаючи кошти в інновації, суспільство закладає основи довгострокової стратегії формування внутрішнього ринку товарів споживчого та виробничого призначення.

Одним з головних завдань будь-якої держави виступає необхідність формування розвиненої економіки, підтримання конкурентоспроможності вітчизняних виробників. Головною конкурентною боротьбою та невідмінною умовою досягнення й утримання високого рівня конкурентоспроможності окремими суб'єктами господарювання, регіонами, галузями й країнами в цілому на сьогодні виступає створення й освоєння інновацій.

В Україні розвиток інноваційної діяльності регламентується низкою законів, зокрема законами України «Про інноваційну діяльність» (від 04.07.2002 № 40-4) [5], де прийняті основні аспекти державного регулювання в сфері інноваційної діяльності: «Про наукову і науково-технічну діяльність» (№ 1316 – 4/2003) [2], «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності України» (№ 443 – 4/2003) [3], «Про інвестиційну діяльність» (від, 8 вересня 2011 року, N 3715-VI) [4]. Розпорядження КМ України «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи» від 17.06.2009 № 680-р [13] та інші.

Стан наукової розробки проблеми. Ґрунтовне дослідження різних аспектів інноваційного розвитку та ефективності інновацій здійснили у своїх працях іноземні вчені: С. Валдайцев, Л. Водачек, О. Водачкова, П. ліот, Г. Ковалев, Ю. Морозов, З. Румянцева, Б. Санто, А. Стрікланд, Б. Твісс, А. Томпсон, Е. Уткін, Р. Фатхутдінов, Й. Шумптер, Ю. Яковець. Вагомий внесок у дослідження проблем інноваційної діяльності зробили такі вітчизняні науковці: О. І. Амоша, Ю. М. Бажал, Л. К. Безчасний, В. І. Бойко, А. М. Бузні, В. М. Гесць, М. В. Гладій, В. І. Захарченко, О. В. Крисальний, В. І. Ландик, І. І. Лукінов, С. М. Покро-

бюджетів дозволило дійти висновку, що на сьогодні органи влади спільної компетенції не володіють достатніми фінансовими ресурсами для повноцінного забезпечення виконання покладених на них завдань і функцій.

Основними ознаками існуючої на сьогодні системи формування місцевих бюджетів загалом та обласних і районних зокрема є:

- високий рівень концентрації фінансових ресурсів у державному бюджеті, що знижує значення регіональних і місцевих бюджетів у вирішенні життєво важливих для населення завдань та породжує залежність здійснення місцевих видатків від надходження дотації вирівнювання з державного бюджету;
- переважання у структурі доходів регіональних і місцевих бюджетів закріплених доходів, тоді як частка власних доходів є надто низькою, що призводить до споживацьких настроїв при витрачанні коштів.

Для вирішення цих проблем необхідно: розширити перелік власних доходів обласних та районних бюджетів, в тому числі і за рахунок передбачення на законодавчому рівні переліку місцевих податків і зборів, які могли б встановлювати обласні та районні ради, запровадження ефективних механізмів стимулювання місцевих органів влади до нарощування дохідної бази, створення можливостей для використання ринкових механізмів залучення додаткових коштів для розвитку регіону.

Перспективою подальших розвідок у даному напрямку є дослідження шляхів формування та ефективного використання коштів районних та обласних бюджетів як головного інструменту забезпечення фінансової самостійності районних та обласних рад.

Література.

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141.
2. Закон України «Бюджетний кодекс України» від 08.07.2010 р. № 2456-VI // Бюджетний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповн. станом на 10 лют. 2011 р.: (Офіц. текст). – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 144 с.
3. Європейська хартія про місцеве самоврядування, ратифікована Законом України «Про ратифікацію Європейської хартії про місцеве самоврядування» від 15.07.1997 р., № 452/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №38. – С. 249.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.2011р. №860 «Про затвердження Порядку перерахування до загального фонду місцевих бюджетів 50 відсотків надходжень податку на прибуток підприємств та акцизного податку понад річні розрахункові обсяги» // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
5. Волохова І. С. Міжбюджетні відносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія. – Одеса: Атлант, 2010. – 234 с.
6. Козюра І. В., Лебедінська О. Ю. Місцеве самоврядування в Україні (становлення та еволюція): Навч. посіб.. – Ужгород: Патент, 2003. – 221 с.
7. Крайник О. П. Місцеві бюджети: Навч. посіб.. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2007. – 184 с.